فەزڵو پلەو پایەی زانستو زانایان

✍ : م/ ڕێباز محمود ڕەزا
پێش نوێژو وتاو خوێنی مزگەوتی پشت قەلا لە چەمچەماڵ

لە بڵاوکراوەکانی

ماڵپەڕی بەهەشت

www.ba8.org
✉ islam_kurd_ba8@yahoo.com
07701517378
عێراق - کوردستان - کەلار

هەمیشە لەگەڵمان بن بۆ بەرهەمی نوێ

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين، وبعد:

براو خوشکانی موسڵمان سەلامو بەزەیی خودا برژێ بەسەرماندا لای بەرێزتان ئاشکرایە کە خودای پەروەردگار ڕێزی تایبەتی داناوە بۆ زانستو زانایان، وە پێویستی کردووە لەسەرمان کە ڕێگەی زانست بگرینە بەر بۆ ئەوەی سەرفرازی دونیاو دوارۆژ بەدەست بهێنین، وەهۆکاری بەدەست هێنانی بۆ ئاسان کردووین چی لەلاشەماندا وەك: دەستەکان بۆ گرتنی پێنوسو چاوەکان بۆ تەماشا کردنی زانست وەگوێچکەکانمان بۆ بیستنی زانست، بەتایبەت لەڕۆژگاری ئەمڕۆماندا کەئامێری پیشکەوتوو هەن وەك: (کاسێت, سیدی, فلاش میمۆری.... هتد) وەقاچەکانمان بۆ سەفەر کردن بۆ بەدەست هێنانی زانست وەك زانایانی ئەم ئوممەتە چەندین گەشتو ڕێگەی دووریان بڕیوە بۆ بەدەست هێنانی زانستی شەرعی، وەچی لەو ئامێرانەی لەم ڕۆژەدا بوونیان هەیە وەك: (کۆمپیوتەر, تۆڕی ئینتەرنێت) وەئەو شتانەی کە لەسەرەوە باسمان کرد بەمەرجێك لەکاری چاکەدا بەکاریان بهێنین وەك (فێربونی زانست).

بۆیە داوا لەبرایانو خوشکانی کورد زوبانی خۆشەویست دەکەم هەموو تواناکانیان بخەنە گەڕ بۆ فێربوونی زانستی شەرعی لەسەرچاوەی خۆی کە بریتییە لە(قورئانو سوننەت بەتێگەیشتنی پێشینی ئوممەت) هەرچۆن زانایان گرتوویانەتە بەر، وەك پێشەوایان: (أبوحنيفة, مالك، شافيعی, أحمد, ابن تيمية, ابن صەلاحی شارەزوری....), وە بابەتەکەم پێکهاتووە لە

١- پێناسەی زانستو زانایان

٢- ڕێزی زانستو زانایان لە قورئان وفەرموودەو وتەی زانایانی ئیسلام.

ما الفخرُ إلاّ لأهلِ العلمِ إنهمُ
على الهُدى لمن استهدى أدلاءُ
وقدرُ كلُّ امرئ ماكانَ يحسنةُ
والجاهلونَ لأهلِ العلمِ أعداءُ
فَفُز بعلمِ تعش حيا بهِ أبدا
الناسُ موتى وأهلُ العلمِ أحياءُ

پێناسەی زانست لەزمانەوانیدا:

١- (عَلِمَ الشئ بالكسر يعلمه (عِلماً) عَرَفه[1].

٢- لەزاراوەی زانایاندا: (وەك پێشەوا ابن القيم دەفەرمووێت:

(العلم: قال الله، قال رسوله ﷺ: قال: الصحابة).

واتە: زانست ئەوەیە کەخوای پەروەردگار فەرمووبێتی وەپێغەمبەری خودا فەرمووبێتی ﷺ وە هاوەڵە بەڕێزەکان ﵃ فەرمووبێتیان، واتە قورئانو سوننەت ڕوون بکاتەوە.

وە پێشەوا (شافیعی) (ڕەحمەتی خوای لیٚ بێت) دەفەرمووێت:

(والعلم ماكان فيه حدَّثنا

وسوى ذاك وسواس الشياطين).

واتە: زانست ئەوەیە لە پێغەمبەرەوە ﷺ گێڕدرابێتەوە جگە لەوە وەسوەسەی شەیتانەکانەوە.

زانایان ئەوانەن کەشارەزان لەشەرعی خوداو کردار بەو زانستەیان دەکەن لەسەر ڕێنماییو بەرچاو ڕوونی بانگەوازی بۆ لا دەکەن.

ڕێزی زانایانی ئیسلام لەقورئانو سوننەتو ووتەی (پێشینان)دا:

١- خوای پەروەردگار دەفەرمێت:

﴿ يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ ﴿١١﴾ ﴾ [المجادلة: ١١].

واتە: خوای پەروەردگار باوەڕدارانتان ئەو کەسانەی خاوەن زانیارین پلەو پایەیان بەرز دەکاتەوە.

٢- هەروەها دەفەرمێت:

﴿ شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ ۚ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٨﴾ ﴾ [آل عمران] .

واتە: خوای گەورە شاهێدی ئەدات کە تاکو تەنهایەو هاوبەشی نییە، وە مەلائیکەکانیش هەمان شاهێدی ئەدەن وە ئەو کەسانەی کەزانان هەمان شەهادە ئەدەن وەك دان نانێك بەڕاستی داو هەستان بەدادپەروەری،جارێکی تر تەئکید دەکات تاکو تەنهایەو بەدەسەڵاتو وکاربەجێیە.

(لەم ئایەتەدا خوای گەورە فەزڵی زانستو زانایانی ڕوون کردۆتەوە چونکە خودای پەروەردگار تەنها باسیانی کردووە لەنێوان مرۆڤەکاندا وەشەهادەتی زانایانی هاوتا کردووە لەگەڵ شەهادەتی (زاتی خۆی جل جلالە) وشەهادەتی مەلائیکەکان وەشەهادەتی زانایانی کردووەتە گەورەترین بەڵگە لەسەر تەنهایی خودای گەورە.

ئەمەش بەڵگەی چاکی زانایانەو خەڵکی شوێن کەوتەی ئەوانن وەئەوان پێشەوان لەمەشەوە ڕێزو پلەبەرزی زانایان دەردەکەوێت لەبەرزیدا جا ئەندازە ناکرێت)[2].

(١) مختار الصحاح: ٤٥٢ مادة (ع ل م).

٣- هەروەها دەفەرمێت:

﴿إِنَّمَا يَخْشَى ٱللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ ٱلْعُلَمَٰٓؤُا۟ ﴿٢٨﴾﴾ [الفاطر] .

واتە: بەس زانایان ترسی تەواوەتیان هەیە لە پەروەردگاریانو بە زانستەوە لێی دەترسن لەنێوان بەندەکانی خوادا.

(هەرکەسێك بەخودا شارەزاتر بێت ئەوە لەخواترسترە، وەترسانی لەخودای گەورە پێویستی دەکات لەتاوان دەست هەڵگرێت وەخۆی ئامادە بکات بۆ خزمەتی ئەو خودایەی لێی ترساوە، ئەمەش بەڵگەیە لەسەر ڕێزی زانست، چونکە بێگومان زانستەکەی بانگەشەی دەکات بۆ لەخواترسان وەئەوانەی لەخودای گەورە دەترسێن ئەوانە کەسانی بەڕێزن لای ئەو هەروەکو چۆن پەروەردگار دەفەرمووێت: ﴿رَّضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا۟ عَنْهُ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِىَ رَبَّهُۥ ﴿٨﴾﴾ [البينة].

واتە: خودا لێیان ڕازی بووەو ئەوانیش لەخودا ڕازیین ئەمە پاداشتی کەسانێکە کە لەخوا ترساون بە زانستەوە)[٣] .

٤- هەروەها دەفەرمێت:

﴿فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَآئِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا۟ فِى ٱلدِّينِ وَلِيُنذِرُوا۟ قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوٓا۟ إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿١٢٢﴾﴾ [التوبة].

واتە: بۆچی لەهەر کۆمەڵێك لەو کۆمەڵانە جا لەشارەکاندا بن یاخود لەهۆزەکاندا بن (طائفة) یەك واتە کۆمەڵێك نین دەرنەچن بۆ جیهادو خۆیان شارەزا بکەن لەئایینی پیرۆزی ئیسلامو ئاگاداری کەسەکانیان بکەن لەدەرەنجامەکانی شیرك وشەڕو فەساد بۆ ئەوە ئەوانیش شارەزا بنو ڕزگاریان بێت لەسزای دونیاو دواڕۆژ .

(لەم ئایەتەدا بەڵگەی ئەوەی تێدایە کە بەڕێزی زانستی لەخۆ گرتووە بەتایبەت تێگەیشتن (فیقهـ) لەئاین کە ئەوەش گرنگترینی کاروبارەکانە، وەهەرکەسێك زانستێك فێر بێت پێویستی سەرشانێتی کە ڕایگەیەنێتو بڵاوی بکاتەوە لەناو خەڵکیدا وەئامۆژگاریان بکات، چونکە بێگومان بڵاوکردنەوەی زانست لەزاناوە لەبەرەکەتی ئەو زانستەیەو وەئەو پاداشتەیە کە زیاد دەکات)[٤] .

وەشێخ أبوبکر بن جابر الجزائری (رحمه الله) دەفەرمووێت: (ئەم ئایەتە بەڵگەیە لەسەر یەکسانی داخوازی زانست (طلب العلم) لەگەڵ تێکۆشان (جیهاد) کردن لەڕێی خوادا بەو مەرجەی نیەت پاك بێت لەبەر خودا لەهەوڵدان بۆ فێربوونی زانستو تێکۆشان لەڕێی خوادا، چونکە یەکەمیان بۆیە هەوڵ بۆ زانست (علم) دەدات تاکو خەڵك فێر بکاتو کردار بەو عیلمە بکەن لەبەر خواو لەڕێگەی خوادا وەتێکۆشەر (مجاهد) ئەم پاداشتە بەدەست ناهێنێت ئیلا بۆ سەرخستنی ووشەی (الله) نەبێت بەتایبەت)[٥].

---

(٢) (تەفسیری شێخ عبدالرحمن بن ناصر السعدي رحمه الله ص: ١١٦).

(٣) (تفسير السعدي ص:٧٥١ دار ابن حزم).

(٤) (تفسير السعدي ص: ٣٧١).

(٥) (أيسر التفاسير: ٢/٦٨١).

فەزڵی زانست و زانایان لەسوننەتی پێغەمبەردا ﷺ.

١- قال الرسول ﷺ:

(طلب العلم فريضة على كل مسلم)[٦].

واتە: فێربوونی زانست فەرزێکە لەسەر هەموو موسڵمان).

٢- وقال ﷺ:

(من سلك طريقا يطلب فيه علما سلك الله به طريقا من طرق الجنة، وإن الملائكة لتضع أجنحتها لطالب العلم رضا بما يصنع، وإن العالم ليستغفر له من في السموات ومن في الأرض والحيتان في جوف الماء، وإن فضل العالم على العابد كفضل القمر ليلة البدر على سائر الكواكب، وإن العلماء ورثة الأنبياء، وإن الأنبياء لم يورثوا دينارا ولا درهما إنما ورثوا العلم فمن أخذه أخذ بحظ وافر)[٧] .

واتە: هەرکەسێك ڕێگەیەك بگرێتە بەر خوازیاری فێربوونی زانستێك بێت خودای پەروەردگار ڕێگەیەك لەڕێگاکانی بەهەشتی پێ دەگرێتە بەر، وەبێگومان مەلائیکەی خودا باڵەکانی دادەنێت بۆ خوازیاری زانست (طالب العلم) **وەك ڕەزامەندیەك بەو پیشەیەی پێی هەستاوە، وەبێگومان کەسی زانا بۆی دەپاڕێتەوە چی ئەو کەسانەی لە ئاسمانەکاندان وئەوانەی لەسەر زەوین وەماسیەکان لەناو ئاودا، وەڕێزی زانا بەسەر کەسی خواناسدا وەکو ڕێزی مانگی چواردە وایە بەسەر هەموو ئەستێرەکاندا کەلەوان ڕووناکترە، وەبێگومان زانایان میرات گرانی پێغەمبەرانن** (عليهم الصلاة والسلام) **وەپێغەمبەران** (عليهم الصلاة والسلام) **دینارو درهەمیان بەمیرات بە جێ نەهێشتووەبەڵکو زانستیان بە میرات بە جێ هێشتووە، وەهەرکەسێك پشکی بەرکەوێت بەڕاستی پشکی چاکی وەرگرتووە.**

٣- وقال ﷺ:

(من يرد الله به خيرا يفقهه في الدين)[٨] .

واتە: هەرك ەسێك خودای گەورەو میهرەبان ویستی چاکە (خەیری) پێ هەبێت لەئایین شارەزای دەکات وتێی دەگەیەنێت.

٤- وقال ﷺ:

(من خرج في طلب العلم فهو في سبيل الله حتى يرجع)[٩].

واتە: هەر کەسێك دەربچێت بۆ فێربوونی زانست (طلب العلم) **ئەو کەسە لەڕێگەی خوادایەو وەکو تێکۆشەر (مجاهد) وایە تادەگەڕێتەوە.**

(٦) (صحيح/ رواه ابن ماجة، وصححه الشيخ الألباني في: صحيح الجامع الصغير: ٣٩١٣، و ٣٩١٤، وانظر: السراج المنير: ٢٤٠).

(٧) (صحيح/ رواه أبو داود والترمذي وابن ماجة، وصححه الشيخ الألباني في: صحيح الجامع الصغير: ٦٢٩٧، وانظر: السراج المنير: ٢٥٥).

(٨) (صحيح/ رواه الترمذي وابن ماجة، وصححه الشيخ الألباني في: صحيح الجامع الصغير: ٦٦١١ و ٦٦١٢، وانظر: السراج المنير: ٢٥٩).

(٩) (حسن/ رواه الترمذي، وحسنه الشيخ الألباني في: صحيح الترغيب والترهيب: ٨٨، وانظر: السراج المنير: ٢٥٤).

٥- وقال ﷺ:

(من جاء مسجدي هذا لم يأته إلا لخير يتعلمه أو يعلمه فهو في مترلة المجاهد في سبيل الله، ومن جاء لغير ذلك فهو بمترلة الرجل ينظر الى متاع غيره)[١٠].

واتە: هەر کەسێك هات بۆ ئەم مزگەوتەی من (مزگەوتی مەدینە) نەیەت ئیلا بۆ کارێکی چاکە (خەیر) نەبێت فێر ببێت خۆی یان کەسی تر فێربکات ئەو کەسەی کەهاتووە پلەی وەکو پلەی تێکۆشەر (مجاهد) ێکە لەڕێگەی خوادا وەهەرکەسێك بۆ مەبەستێکی تر بێت جگە لەخێرو چاکە ئەو کەسە پلەی وەکو ئەو پیاوە وەهایە تەماشای شتومەکی کەسێکی تربکات.

٦- وقال ﷺ:

(الخلق كلهم يصلون على معلم الخير حتي حيتان البحر)[١١].

واتە: دروستکراوەکانی خودا هەر هەمووی دوعای خێرو لێخۆشبوون دەکەن بۆ ئەو کەسەی خێر فێری خەڵکی دەکات هەتاوەکو ماسی ناو دەریاکانیش ئەو نزایە دەکەن.

٧- وقال ﷺ:

(فضل العلم أحب إلى من فضل العبادة وخير دينكم الورع)[١٢] .

واتە: پاداشتی زانیاریەك کەفێربوونی سوننەت بێت پێم خۆشترە لەکردارێك کەسوننەت بێت هەر وەکو زانیاریەك فێربوونی فەرز بێت چاکترە لە کردارێکی فەرز، وەباشترینی ئیشەکان وەرعە کەخۆ پارێزیە لەحەرام.

٨- وقال ﷺ:

(سيأتيكم أقوام يطلبون العلم، فإذا رأيتموهم فقولوا لهم: مرحباً بوصية رسول الله ﷺ وأفتوهم)[١٣]

واتە: کەسانێك دێن بۆ لاتان بۆ فێربوونی زانست کاتێك بینییانتان بڵێن (مەرحەبا) واتە بڵێن هاتوون بۆ جێگەیەکی فراوان لەبەر وەسیەتەکەی پێغەمبەرﷺ ڕێزیان لێبگرنو فەتوای شەرعیان بۆ بدەن).

٩- وقال ﷺ:

(سبع يجرى للعبد أجرهن وهو في قبره بعد موته: من علم علما أو أجرى نهرا، أو حفر بئـراً، أو أغـرس نخـلاً، أو بـني مسجداً، أو ورث مصحفاً أو ترك ولداً يستغفر له بعد موته)[١٤].

---

(١٠)) (صحيح/ رواه ابن ماجة والبيهقي، وصححه الشيخ الألباني في: صحيح الجامع الصغير: ٦١٨٤، وانظر: السراج المنير: ٢٥٣).

(١١) (صحيح/ رواه الترمذي، وصححه الشيخ الألباني في: صحيح الجامع الصغير: ٣٣٤٣، وانظر: السراج المنير: ٢٣٣).

(١٢) (صحيح/ رواه الطبراني والبزار، وصححه الشيخ الألباني في: صحيح الجامع الصغير: ٤٢١٤، وانظر: السراج المنير: ٢٤٧).

(١٣) (حسن / رواه ابن ماجة، وحسنه الشيخ الألباني في: صحيح الجامع الصغير: ٣٦٥١، وانظر: السراج المنير: ٢٣٨).

(١٤) (حسن / رواه البزار وأبو نعيم، وحسنه الشيخ الألباني في: صحيح الجامع الصغير: ٣٦٠٢).

واتە: حەوت کردار پاداشتەکەیان دەچێت بۆ خاوەنەکانیان لەناو گۆڕەکەدا لەپاش مردنی: کەسێك زانیاریەکی فێری کەسێك کردبێت، یاخود جۆگایەکی ڕێك خستبێت ئاوی پیا بڕوات یاخود بیرێکی هەڵکەند بێت یاخود دارێکی خورمای چاند بێت یاخود مزگەوتێکی دروست کرد بێت یاخود پەرتوکێکی قورئانی پیرۆزی لەپاش خۆی جێهێشتبێت جا لای خۆی بێت یاخود لەدونیادا بۆ کەسێکی تری کڕی بێت یاخود بۆ مزگەوتێك یاخود منداڵێکی جێهێشتبێت لەپاش خۆی داوای لێخۆشبوونی بۆ بکات لەخودا لەپاش مردنی).

١٠- وقال ﷺ:

(**إن الله تعالي يبغض كل عالم بالدنيا جاهل بالآخرة**)[١٥].

واتە: بێگومان خودای پەروەردگار ڕقی لەهەموو کەسێکی شارەزا بەکاروباری دنیاو نەزان بەرامبەر کاروباری دوا ڕۆژە.

ڕێزی زانست وزانایان لای زانایانی ئیسلام

١- یحیی کوڕی معین (رحمه الله) هات بۆ لای ئیمامی أحمد (رحمه الله) کاتێك لەگەڵ (ئیمام أحمد) دابوو ئیمامی شافعی (رحمه الله) بەسواری وولاغەکەی تێپەڕی بەلایاندا ئیمامی ئەحمەد هەستاو سەلامی لێکردو شوێنی کەوت لەسەرخۆ، وە میوانەکەشی دانیشتبوو کە(یحیی) بوو (رحمه الله) کاتێك گەڕایەوە میوانەکەی پێی فەرموو ئەی باوکی عبدالله (إمام أحمد) چەند جار ئەمە دەکەی فەرمووی لەم قسەیە گەڕێ ئەگەر ئەتەوێت شەرع (فیقهـ) شارەزا بیت ئەوا دەست بەکلکی ئەو ماینەی ئیمامی شافیعی یەوە بگرە)[١٦].

٢- پێشەوا مەروەزی دەفەرموێت: (فلانە کەسی دراوسێمان ووتی چوومە بۆ لای إسحاقی کوڕی إبراهیمی ئەمیر، وە فلانە کەسو فلانە کەس ناوی چەند دەسەڵات دارێکی هێنا، نەم بینیوە سامناکتر لە ئەحمەدی کوڕی حەنبەل. چووم بۆ لای دەربارەی شتێك گفتوگۆ بکەم لەگەڵیدا لەرز هات بەگیانمدا لە هەیبەتو سامی ئەو پێشەوا بەڕێزە پاشان مەروەزی (رحمه الله) دەفەرموێت: ئیمامی (الکلبی) (خاوەنی هەواڵی نهێنی) شەوێکیان چوو بۆلای ئیمامی ئەحمەد (رحمه الله) لەتاو هەیبەت وسامگرانی پێشەوا (ئەحمەد) دەرگاکەیانی لێتێکچوو لەدەرگای ماڵی مامی إمامی أحمدیان دا)[١٧].

٣- قتیبەی کوڕی سعید (رحمه الله) دەفەرموێت: إمامی ثوری وەفاتی کردو وەرعی لەگەڵ خۆی بردوو وەفاتی کرد لەگەڵیدا، وە إمامی شافیعی وەفاتی کردوو سوننەتی پێغەمبەریش ﷺ لەگەڵیدا وەفاتی کرد، وەئیمامی ئەحمەدی کوڕی حنبل (رحمه الله) دەمرێتو داهێنراو (بیدعە) سەر هەڵئەدات)[١٨].

---

(١٥) (صحيح الجامع الصغير: ١٨٧٩، وانظر: السراج المنير: ٢٢٩).

(١٦) (منجد الخطيب: ١/ ٣٥٠).

(١٧) (المصدر السابق: ج١/ ص ٣٦١).

(١٨) (المصدر السابق: ج١/ ص٣٥٠).

٤- أبو عبيد دەفەرمووێت: کەسم نەبینیووە عاقڵتر بێت لەإمامی شافیعی (ڕەحمەتی خوای لێ بێت) وەیونسی کوڕی عبدالأعلى هەمان وەصف دەکات بۆی تاوەکو دەڵێت ئەگەر ئوممەتێك کۆ بکرێتەوە پاشان عەقڵی (إمامی شافیعی) دابەش بکرێت بەسەر هەموو ئەو ئوممەتەدا بەشی هەر هەموویان دەکات)[١٩] .

یەکێك لەزانایان (رحمه الله) إبن مهدی دەفەرمووێت: نەم ئەتوانی تەماشای إمام سفیانی ثـوری بکەم لەتاو شەرمو سامی گرانی لەو پیاوە بەڕێزە.)[٢٠] .

٥- پێشەوا أیوب سختیانی دەفەرمووێت: (پیاوی وا هەبوو لای ئیمامی حەسەنی بەسری دادەنیشت بۆ ماوەی سێ ساڵ گەر پرسیارێکی هەبوایە پرسیارەکەی نەدەکرد چونکە ئەوەندە ئیمامی حەسەن سامو هەیبەتی هەبوو لەدڵیدا)[٢١] .

٦- ابن عباس ﷺ هەستا چوو بۆ لای زیدی کوڕی ثابت ﷺ و ولاغەکەی بۆ گرت زید فەرمووی: دوورکەوەرەوە ئەی کوڕە مامی پێغەمبەری خودا ﷺ. عبداللەش فەرمووی: ئێمە ئاوا دەکەین بۆ زاناو گەورەکانمان واتە ئاوا ڕێز دەگرین لەوان بەس)[٢٢].

لەکۆتاییدا دەڵێم.

باژیان لەگەڵ ئەم چەند بەسەر هاتەدا بەرینە سەر بەئومێدی سوودو قازانج وەرگرتن لێی إن شاء الله تعالى.

١- یونسی صەدەفی دەفەرمووێ: نەم بینیووە کەسێك عاقڵتر لە ئیمامی شافیعی، ڕۆژێکیان (مناظرة)م (گفتوگۆ کرد) لەگەڵیدا دەربارەی باسێك پاشان جیابووینەوەو پاشان پێم گەیشت دەستی گرتمو فەرمووی: یا أبا موسى ئایا نابێت برایەتیمان بەردەوام بێت گەرچی لەبۆچوونیشدا جیاواز بین؟)[٢٣] .

ئیمامی زەهەبی (رحمه الله) دەفەرمووێت: (ئەمە بەڵگەیە لەسەر فراوانی عەقڵی ئەو ئیمامەو فیقهی نەفسی خۆی، چونکە بەردەوام ئەوانەی مناقەشەی یەکتری دەکەنو جیاوازن لەبۆچووندا جیاواز بوونە)[٢٤].

٢- عبدالله کوڕی محمدی وراق: دەفەرمووێت: (لەمەجلیسی ئەحمەدی کوڕی حنبل دابووم فەرمووی لەکوێوە هاتوون؟ ووتمان لەمەجلیسی (أبو کریب) ە وەهاتووین فەرمووی: زانستی لێوە بنووسن لەبەر ئەوەی شێخێکی صالحە: ووتمان: بەڵام ئەو تەعنەت (تانەت) لێ ئەدات: فەرمووی: جا ژیانی من چییە؟ شێخێکی صالح بەژیانی من تووشی بەلا بووە؟)[٢٥] .

---

(١٩) (المصدر السابق: ج١/ ص ٣٤٩).
(٢٠) (المصدر السابق: ج١/ ص ٣٣٩).
(٢١) (المصدر السابق: ج١/ ص ٣٢٧).
(٢٢) (المصدر السابق: ج١/ ص ٣١٢).
(٢٣) (المصدر السابق: ج١/ ص ٣٤٩).
(٢٤) (المصدر السابق: ج١/ ص٣٤٩).
(٢٥) (المصدر السابق: ج١/ ص (٣٦١).

٣– وەئیمامی شافعی (رحمه الله) دەفەرموویێت: (کاتێك گوێبیستی هەواڵی مردنی کەسێك لەزانایانی ئەهلی سوننە دەبم وا دەزانم هەندێك ئەندامەکانی لاشەم لەدەست ئەدەم!).

٤– ئیمامی زوهری دەفەرموویێت: (دەچووم بۆ لای عورووەی کوڕی زبیر (رحمه الله) لەبەر دەرگاکەیان دادەنیشتمو خۆ ویستم لێبوایە دەچوومە ژوورەوە بەڵام ئەگەڕامەوە نەئەچوومە ژوورەوە، چونکە زۆر لام بەڕێزو گەورە بوو!)[٢٦].

سبحانك اللهم وبحمدك أشهد أن لاإله إلا أنت أستغفرك وأتوب إليك

==================================

ماڵپەڕی بەهەشت
www.ba8.org
لە دوعای خێر بێ بەشمان مەکەن

(٢٦) (المصدر السابق: ج١/ ص ٣٢١).